

**ŠILUTĖS RAJONO SAVIVALDYBĖS
ADMINISTRACIJOS DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL ŠILUTĖS RAJONO ŽIEMINIŲ IR VASARINIŲ POLDERIŲ TECHNINĖS
PRIEŽIŪROS IR NAUDOJIMO TAISYKLIŲ PATVIRTINIMO PAKEITIMO**

2021m. gruodžio 31 d. Nr. A1-*1099*
Šilutė

Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vietos savivaldos įstatymo 29 straipsnio 8 dalies 2 punktu, 18 straipsnio 1 dalimi, Melioracijos techninio reglamento MTR 1.10.03:2014, „Polderių techninė priežiūra ir naudojimas. Pagrindiniai reikalavimai“ patvirtinto Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2014 m. rugpjūčio 4 d. įsakymu Nr. 3D-452 „Dėl melioracijos techninio reglamento MTR 1.10.03:2014 „Polderių techninė priežiūra ir naudojimas. Pagrindiniai reikalavimai“ patvirtinimo, 7 punktu ir atsižvelgdamas į projekto „Meldinei nendrinukei tinkamų kertinių buveinių tinklo formavimas siekiant užtikrinti ilgalaikę jos apsaugą Lietuvoje“ (LIFE MagniDucatusAcrola) Nr. LIFE15 NAT/LT/001024 iniciatyvas,

k e i č i u 2017 m. gruodžio 28 d. Šilutės rajono savivaldybės administracijos direktoriaus įsakymu Nr. A1-1533 „Dėl Šilutės rajono žieminių ir vasarinių polderių techninės priežiūros ir naudojimo taisyklių patvirtinimo“ patvirtintas Šyšos vasarinio polderio techninės priežiūros ir naudojimo taisyklės (pridedama).

Šis įsakymas gali būti skundžiamas Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka Lietuvos administracinių ginčų komisijos Klaipėdos apygardos skyriui (H. Manto g. 37, Klaipėda) arba Regionų apygardos administracinio teismo Klaipėdos rūmams (Galinio Pylimo g. 9, Klaipėda) per vieną mėnesį nuo šio teisės akto paskelbimo arba įteikimo suinteresuotam asmeniui dienos.

Administracijos direktorius

Virgilijus Pozingis

Parengė

Gintaras Auryla
2021-12-31

Patvirtinta:
Šilutės rajono savivaldybės
administracijos Direktorius
2021m gruodžio 31 d. įsakymu
Nr. A1-*2099*

I SKYRIUS TAIKYMO SRITIS IR BENDROSIOS NUOSTATOS

1. Šyšos vasarinio polderio techninės priežiūros ir naudojimo taisyklės (toliau – Taisyklės) nustato:

1.1. polderio melioracijos statinių techninės priežiūros ir eksploatavimo reikalavimus ir kriterijus, atsižvelgiant į polderių naudojimo savitumus;

1.2. šių statinių techninės priežiūros dokumentų formas, jų pildymo ir saugojimo tvarką;

1.3. kvalifikacinius reikalavimus polderių melioracijos statinių techniniams prižiūrėtojams.

2. Taisyklių tikslas – užtikrinti vandens lygių reguliavimą polderiuose, maksimaliai sumažinti potvynių pavojų ir žalą aplinkai suderinant ūkinės veiklos ir gamtinės aplinkos prioritetus, o taip pat užtikrinant nustatytą saugomos teritorijos apsaugą.

3. Taisyklių reikalavimų įgyvendinimo pagrindinis tikslas – užtikrinti, kad esant normalioms melioracijos statinių naudojimo sąlygoms ir tinkamai priežiūrai, statiniai, per ekonomiškai pagrįstą jų naudojimo trukmę, reguliuotų nustatytą vandens režimą polderyje, maksimaliai sumažintų užtvindymo potvynių vandenimis grėsmę ir žalą, o statinių poveikis atitiktų galiojančius ekologinius reikalavimus.

4. Taisyklės yra privalomos visiems juridiniams (viešojo administravimo subjektams) ir fiziniams asmenims, atliekantiems polderių techninę priežiūrą ir naudojimą pagal Lietuvos Respublikos melioracijos ir Statybos įstatymų [7.1; 7.3]. veiklos principus.

5. Šyšos vasarinio polderio (toliau – Polderis) melioracijos statinių priežiūrą atliekantys fiziniai ir juridiniai asmenys privalo laikytis Lietuvos respublikos melioracijos [7.1], Aplinkos apsaugos [7.2], Statybos [7.3], Vandens [7.4] ir Žemės [7.5] įstatymų.

6. Taisyklės yra suderintos ir pagrįstos vadovaujantis atitinkamų hidrotechnikos ir melioracijos statinių projektavimo, statybos, priežiūros, remonto ir rekonstravimo pagrindiniais reikalavimais, išdėstytais Statybos ir Melioracijos techniniuose reglamentuose.

II SKYRIUS NUORODOS

7. Taisyklėse pateiktos nuorodos į šiuos dokumentus:

7.1. Lietuvos Respublikos melioracijos įstatymą (Žin. 1993, Nr. 71 – 1326; 2004, Nr. 28 – 877);

7.2. Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos įstatymą (Žin. 1992, Nr. 5 – 75);

7.3. Lietuvos Respublikos statybos įstatymą (Žin. 1996, Nr. 32 – 788; 2001, Nr. 101 – 3597);

7.4. Lietuvos Respublikos vandens įstatymą (Žin. 1997, Nr. 104 – 2615; 2003, Nr. 36 – 1544);

7.5. Lietuvos Respublikos žemės įstatymą (Žin. 2004, Nr. 28 – 868);

7.6. Statybos techninį reglamentą STR 1.01.05:2007 „Normatyviniai statybos techniniai dokumentai“ (Žin., 2007, Nr. 131–5326);

7.7. Statybos techninį reglamentą STR 2.01.01(4):2008; „Esminis statinio reikalavimas „Naudojimo sauga“ (2008, Nr.1-34);

7.8. Statybos techninį reglamentą STR 2.03.03: 2005 Inžinerinės teritorijų apsaugos nuo patvenkimo ir užtvatinimo projektavimas. Pagrindinės nuostatos. (Žin. 2005, Nr. 117 – 4255);

7.9. Melioracijos techninį reglamentą MTR 2.02.01: 2006 „Melioracijos statiniai. Pagrindiniai reikalavimai“ (Žin. 2006, Nr. 6–227);

7.10. Melioracijos techninį reglamentą MTR 1.11.01: 2006 „Melioracijos statinių pripažinimo tinkamais naudoti tvarka“ (Žin., 2006, Nr. 15–542);

7.11. Melioracijos techninį reglamentą MTR 1.12.01:2008 „Melioracijos statinių techninės priežiūros taisyklės“ (Žin., 2008, Nr. 46–1738);

7.12. Melioracijos techninį reglamentą MTR 1.05.01:2005 „Melioracijos statinių projektavimas“ (Žin., 2005, Nr.3-59);

7.13. Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2011 m. gegužės 9 d. įsakymą Nr.D1-380 „Dėl žuvų apsaugos ir verslinės žvejybos Šilutės r. polderiuose“ pripažinimo netekusiu galios (Žin. 2011, Nr.58-2789);

7.14. Valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių ir melioracijos sistemų naudojimo, būklės vertinimo ir melioracijos darbų finansavimo taisyklės, patvirtintos Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2013 m. kovo 21 d. įsakymu Nr. 3D–211 (Žin. 2013, Nr.31–1539);

7.15. Statybos techninį reglamentą STR 1.07.03:2017 „Statinių techninės ir naudojimo priežiūros tvarka. Naujų nekilnojamojo turto kadastro objektų formavimo tvarka (Žin. 2016, Nr.30156);

7.16. Statybos techninį reglamentą STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ (Žin. 2016, Nr.26687);

7.17. Statybos techninį reglamentą STR2.02.06:2004 „Hidrotechnikos statiniai. Pagrindinės nuostatos“ (Žin. 2004, Nr.154-5624);

7.18. Specialiųjų reikalavimų, specialiųjų architektūros reikalavimų, specialiųjų saugomos teritorijos tvarkymo ir apsaugos reikalavimų struktūros ir išdavimo tvarkos aprašą patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2017 m. sausio 6 d. įsakymu Nr.D1-22 (Žin., 2017, Nr.685);

7.19. Statybos techninį reglamentą STR 1.01.03:2017 „Statinių klasifikavimas“ (Žin. 2016, Nr.27168);

7.20. Statybos techninį reglamentą STR 2.02.06:2004 „Hidrotechnikos statiniai. Pagrindinės nuostatos“ (Žin. 2004, Nr. 154 – 5624);

7.21. Statybos techninį reglamentą STR 2.05.17:2005 „Gruntinių medžiagų užtvankos“ (Žin. 2006, Nr.19 – 664);

7.22. Melioruotos žemės ir melioracijos statinių būklės įvertinimo metodiką, patvirtintą Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 m. vasario 8 d. įsakymu Nr. 3D–51 (Žin. 2006, Nr. 19–662);

7.23. Statybos techninį reglamentą STR 1.11.01:2010 „Statybos užbaigimas“ (Žin., 2010, Nr.116-5947);

7.24. Techninių reikalavimų statybos reglamentas STR 2.01.01(3):1999; „Esminiai statinio reikalavimai. Higiena, sveikata, aplinkos apsauga“ (Žin.2000, Nr. 8–215; 2002, Nr.106-4776);

7.25. Statybos techninį reglamentą STR 1.04.04:2017 „Statinio projektavimas, projekto ekspertizė“ (Žin. 2016, Nr. 26687);

7.26. statybos techninis reglamentas STR 2.01.01(1):2005 „Esminiai statinio reikalavimai. Mechaninis atsparumas ir pastovumas“ (Žin., 1999, Nr. 112-3260; 2005, Nr.115-4195);

7.27. Gaisrinės saugos pagrindinius reikalavimus, patvirtintus Priešgaisrinės apsaugos ir gelbėjimo departamento prie Vidaus reikalų ministerijos direktoriaus 2010 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr. 1-338 (Žin. 2010, Nr.146-7510);

- 7.28. statybos techninį reglamentą STR 1.12.06:2002 „Statinio naudojimo paskirtis ir gyvavimo trukmė“ (Žin., 2002, Nr. 109-4837; Nr.119-5370; 2003, Nr.10-374);
- 7.29. statybos techninį reglamentą STR 2.01.07:2003 „Pastatų vidaus ir išorės aplinkos apsauga nuo triukšmo“ (Žin., 2003, Nr. 79-3614);
- 7.30. statybos techninį reglamentą STR 2.01.01(5):2008 „Esminiai statinio reikalavimai. Apsauga nuo triukšmo“ (Žin., 2008, Nr. 35-1256);
- 7.31. statybos techninį reglamentą STR 2.01.01(6):2008 „Esminiai statinio reikalavimai. Energijos taupymas ir šilumos išsaugojimas“ (Žin., 2008, Nr. 35-1255);
- 7.32. statybos techninį reglamentą STR 2.05.03:2003 „Statybinių konstrukcijų projektavimo pagrindai“ (Žin., 2003, Nr.59-2682);
- 7.33. hidrotechnikos statinių projektavimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. 3D-466 „Dėl melioracijos normatyvinių dokumentų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 127-4582);
- 7.34. sausinamosios melioracijos projektavimo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2004 m. rugpjūčio 5 d. įsakymu Nr. 3D-466 „Dėl melioracijos normatyvinių dokumentų patvirtinimo“ (Žin., 2004, Nr. 127-4582).
- 7.35. Statybos techninį reglamentą STR 1.03.01:2016 „Statybiniai tyrimai. Statinio avarija“ (Žin., 2016, Nr.26719);
- 7.36. statybos techninį reglamentą STR 1.04.02:2011 „Inžineriniai geologiniai ir geotechniniai tyrimai“ (Žin., 2012, Nr. 5-144);
- 7.37. statybos techninį reglamentą STR 1.01.08: 2002 „Statinio statybos rūšys“ (Žin. 2002, Nr. 119 – 5372);
- 7.38. statybos techninį reglamentą STR 2.02.03:2003 „Žuvų pralaidos. Pagrindinės nuostatos“ (Žin., 2003, Nr. 119-5449);
- 7.39. savivaldybės administracijos valstybės tarnautojų ir darbuotojų, dirbančių pagal darbo sutartis, atsakingų už melioraciją, pavyzdinius nuostatus, patvirtinti Lietuvos Respublikos žemės ūkio ministro 2006 02 02 įsakymu Nr. 3D-44 (Žin. 2006, Nr. 18-638);
- 7.40. Tiltų techninės priežiūros taisyklės TTPT 10, Patvirtintas Lietuvos automobilių kelių direkcijos prie susisiekimo ministerijos direktoriaus 2010 m. gruodžio 7 d. įsakymu Nr.V-402 (Žin., 2010, Nr. 145-7479);
- 7.41. statybos techninių reikalavimų reglamentą STR 2.06.02: 2001; „Tiltai ir tuneliai. Bendrieji reikalavimai. (Žin. 2001, Nr. 53 – 1899);
- 7.42. melioracijos techninis reglamentą MTR 1.10.03:2014 „Polderių techninė priežiūra ir naudojimas. Pagrindiniai reikalavimai“ (Žin. 2014, Nr.10900);
- 7.43. Lietuvos Respublikos laukinės gyvūnijos įstatymą (Žin., 2001, Nr. 110-3988);
- 7.44. Paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2001 m. lapkričio 7 d. įsakymu Nr. 540 (Žin. 2001, Nr 95-3372; 2012, Nr. 82-4302);
- 7.45. Lietuvos Respublikos civilinį kodeksą (Žin., 2000, Nr. 74-2262);
- 7.46. Verslinės žvejybos Lietuvos žuvininkystės vidaus vandens telkiniuose taisyklės, patvirtintas Lietuvos Respublikos Aplinkos ministro 2005 m. gegužės 30 d. įsakymu Nr. D1-267 (Žin., 2005, Nr. 69-2484);
- 7.47. Paukščių apsaugai svarbių teritorijų sąrašą, patvirtintą Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2014 m. kovo 14 d. įsakymu Nr.D1-281 (Žin., 2014, Nr.5791);
- 7.48. Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų įstatymą (Žin., 1993, Nr. 63-1188).

III SKYRIUS

PAGRINDINĖS SĄVOKOS IR APIBRĖŽIMAI

8. Taisyklėse vartojamos pagrindinės sąvokos atitinka sąvokas, pateiktas Lietuvos Respublikos įstatymuose [7.1; 7.2; 7.3; 7.4; 7.5], statybos [7.6; 7.7; 7.8] ir melioracijos [7.9; 7.10; 7.11; 7.12] techniniuose reglamentuose, melioracijos statinių naudojimo taisyklėse [7.13; 7.14; 7.15]. Žemiau pakartojamos išskirtinės polderių sąvokos, kurios susiję su šiomis Taisyklėmis:

8.1. polderio kanalas – kanalas, kuriuo surenkamas vanduo iš polderių sausinimo sistemų ir nuleidžiamas prie siurblinės ar šliuzo;

8.2. polderis – nuo pastovaus ar periodinio apsėmimo arba užtvvinimo pylimais (dambomis) (visiškai ar iš dalies) apsaugota (ir sukultūrinta) žemuma, iš kurios vandens perteklius šalinamas daugiausiai siurbliais:

8.2.1. žieminis polderis – apsaugotas nuo apsėmimo arba užtvvinimo aukštųjų pavasario potvynių metu (nuo mažos tikimybės potvynių maksimaliausių vandens lygių);

8.2.2. vasarinis polderis – apsaugotas nuo apsėmimo arba užtvvinimo tik augalų vegetacijos laikotarpiu (tik nuo to meto potvynių ar poplūdžių);

8.3. polderio pylimas (apsauginis, atitveriamasis) – sutvirtintas dažniausiai trapezinio skerspjūvio inžinerinis statinys, skirtas atitvertam slėnio plotui apsaugoti nuo užtvvinimo:

8.3.1. žieminis (neužliejamasis, neapsemiamas) – apsaugo žiemos polderį ištisus metus nuo pavasario aukštųjų potvynių (1 % ir mažesnės tikimybės);

8.3.2. vasarinis (užliejamasis, apsemiamas) – apsaugo vasaros polderį nuo vegetacijos laikotarpio aukštųjų potvynių (paprastai 10 % tikimybės);

8.3.3. išorinis (aukštutinis) pylimo šlaitas – vandens imtuvo (upės, ežero ir pan.) pusėje esantis šlaitas;

8.3.4. vidinis (žemutinis) pylimo šlaitas – polderio pusėje esantis šlaitas;

8.4. **polderių melioracijos statiniai** – vandens lygio reguliavimui polderiuose naudojami įvairūs statiniai (grioviai, tiltai, vandens pralaidos, drenažo rinktuvai ir sausintuvai, siurblinės, pylimai, šliuzai, slėginiai vamzdynai, reguliuojantieji rezervuarai ir kiti);

8.5. reguliuojantysis rezervuaras – vandens baseinas susisiekiantis su žemutiniu siurblinės bjeifu, įgalinantis reguliuoti siurblių darbo režimą. Juo gali būti dirbtinai išplatintas magistralinio kanalo žemupys arba natūralus vandens telkinys;

8.6. **sausinimo norma** – gruntinio vandens lygio pažeminimo aukštis, skaičiuojamas nuo apsaugomos teritorijos paviršiaus projekcinės altitudės;

8.7. siurbimo kameros – stačiakampės betoninės kameros tarp prieškamerės ir siurblinės, iš kurių vanduo betarpiškai tiekiamas į siurblius;

8.8. **siurblinė** (polderio, sausinamoji) – įrenginių kompleksas vandeniui iš polderio išsiurbti ir išleisti į nuleidžiamąjį kanalą, sujungtą su vandens telkiniu;

8.9. **slėginis vamzdynas** (polderio siurblinės) – sujungtos viena su kita plieninio arba gelžbetoninio vamzdyno sudedamosios dalys, sudarančios su siurbliu slėginę sistemą, kuria vanduo nuleidžiamas į vandens išleistuvą;

8.10. šliuzas reguliatorius – inžinerinis statinys statomas kanaluose ir grioviuose vandens lygiui ar debitui reguliuoti;

8.11. technologinė juosta – ruožas pylimo papėdėje ar prie griovio priežiūros darbams atlikti.

IV SKYRIUS BENDROSIOS ŽINIOS

9. Polderio identifikavimas: Šyšos vasarinis polderis.

10. Polderio vieta: Šilutės rajono savivaldybė, Šilutės rajono vakaruose jį riboja Atmatos, šiaurėje – Šyšos upės, pietuose Vorytės upelis. Rytuose polderio pievos ribojasi su Šliažų žiemos polderiu ir Pagrynių gyvenvietės teritorija.

11. Polderio savininkas: Lietuvos Respublikos valstybė

12. Polderio hidrotechnikos statinių savininkai: Lietuvos Respublikos valstybė

13. Polderio ir hidrotechnikos statinių valdytojas: Šilutės rajono savivaldybės administracija.

Eksplotacijos darbus organizuoja Kaimo reikalų skyrius.

14. Polderio duomenys:

- 14.1. Polderio tipas: vasarinis polderis;
- 14.2. Polderio plotas: 2195 ha;
- 14.3. Pylimų ilgis: 8,1 km;
- 14.4. Polderio siurblynės: Šyšos I (3 ašiniai siurbLIAI, markė 06-55), Šyšos II (3 ašiniai siurbLIAI, markė 06-55) ir Šyšos sraigtinė (3 sraigtiniai siurbLIAI, markė YBA-1550-8030PS);
- 14.5. Polderio griovių ilgis: 61,7 km;
- 14.6. Polderio pralaidų kiekis: 57 vnt.;
- 14.7. Polderio šliuzų reguliatorių kiekis: 5 vnt.;
- 14.8. Polderio statybos metai: 1930 m.;
- 14.9. Polderis padalintas į rytinę ir vakarinę dalis. Vakarinė Šyšos polderio dalis yra išsidėsčiusi tarp Rupkalvės upelio intakų griovių R-0 ir R-9 esanti polderio dalis, sausinama grioviais R-5, R-5a, R-3, R-1 ir R-0, ir nuo likusios polderio dalies atskiriama 2019 m. įrengtu šliuzu reguliatoriumi, esančiu Rupkalvės upelio atkarpoje tarp griovių R-9 ir R-5 (žiūrėti pridedamą schemą). Likusi polderio dalis priskiriama rytinei daliai. X skirsnyje aprašomas siurblynės darbo režimas skaičiuojamas skirtingai kiekvienai polderio daliai.
15. Polderio apsaugos statusas:
 - 15.1. Polderis yra Nemuno deltos parko teritorijoje;
 - 15.2. Polderis patenka į „Natura 2000“ teritoriją;
 - 15.3. Į polderio teritoriją patenka Rupkalvių telmologinis draustinis, kurio tikslas išsaugoti Rupkalvių pelkę su saugomų augalų (kupstynės kūlingės, dėmėtosios gegūnės) bei gyvūnų (jūrinio erelio, didžiojo apuoko, kūdrinio pelėausio, šarvuotosios skėtės) ir Europos Bendrijos svarbos pelkių ir miškų (kodai – 7120, 91D0, 9080, 91E0) buveinėmis;
 - 15.4. Į polderio teritoriją patenka Žalgirių kaimo kraštovaizdžio draustinis, kurio tikslas išsaugoti pelkininkų kolonijos kaimą ir jo žemėnaudos ypatumus;
 - 15.8. Kultūros paveldo objektai: Šyšos k. evangelikų liuteronų senosios kapinės (kodas 24298) Rupkalvių kaimo evangelikų liuteronų pirmosios senosios kapinės (kodas 24294), Rupkalvių kaimo evangelikų liuteronų antrosios senosios kapinės (kodas 24295), Šlažų kaimo evangelikų liuteronų antrosios senosios kapinės (kodas 24300), Šlažų kaimo evangelikų liuteronų pirmosios senosios kapinės (kodas 24299), Vileikių k. pirmosios evangelikų liuteronų senosios kapinės (kodas 24304), Vileikių k. antrosios evangelikų liuteronų senosios kapinės (kodas 24305) Tiltas (kodas 4835).
16. Polderio svarba:

žemės ūkiui - polderio teikiamas žemės ūko produkcijos kiekis tarp vasaros polderių yra didelis, gamybos efektyvumas pagal produkcijos kiekius iš vieno ha – vidutinis;

ornitologijai svarba yra didelė (aptikta stulgis, griežlė, meldinė nendrinukė, švygžda, gaidukas, juodkrūtis bėgikas; ornitofaunos ištyrinėjimas geras);

ichtiologijai svarba yra vidutinė (vykdoma verslinė žvejyba, vijūno gausa didelė).

V SKYRIUS

POLDERIO MELIORACIJOS STATINIŲ BENDRIEJI TECHNINĖS PRIEŽIŪROS REIKALAVIMAI

17. Pagrindinis polderio melioracijos statinių ir jų konstrukcijų techninės priežiūros ir teisingo naudojimo uždavinys – užtikrinti, kad statiniai būtų naudojami ir eksploatuojami nepažeidžiant projektų, statybos ir eksploatavimo normų reikalavimų [7.15; 7.16; 7.3; 7.18]. Šiam tikslui turi būti numatytos biudžeto lėšos.

18. Polderio melioracijos statiniai turi būti naudojami pagal paskirtį [7.19], prižiūrimi ir skubiai remontuojami, jei dėl jų gedimo gali būti padaryta žala kitų asmenų ar valstybės turtui, gamtinei aplinkai.

19. Būtina užtikrinti polderių melioracijos statinių patikimumą, nenutrūkstamą veikimą su mažiausiomis sąnaudomis, maksimalų vietinių statybos produktų ir gamtos išteklių panaudojimą jų remontui.

20. Polderio valdytojas turi užtikrinti, kad būtų fiksuoti pylimų, drenažo, griovių ir jų hidrotechnikos statinių defektai, pažaidos ir jų atsiradimo priežastys. Polderio valdytojas turi užtikrinti, kad šie duomenys būtų kaupiami, saugomi ir perduodami teisės aktuose nustatyta tvarka [7.22; 7.40; 7.41]. Šie duomenys saugomi visą melioracijos statinių naudojimo laiką. Pasikeitus melioracijos statinių valdytojui, projektinė ir vykdymo dokumentacija ir kiti dokumentai perdavimo–priėmimo aktu perduodama naujam valdytojui.

21. Vasarinių polderių pylimai, kurių patvankos aukštis atitinka sekliavandenius užtvindymo gylius (iki 2 m), priklauso CC1 apsaugos nuo patvenkimo klasei [7.8; 7.15; 7.20; 7.21].

22. Nuo pylimų vidinio ir išorinio šlaito (ten kur galima) papėdės, o taip pat prie kanalų, griovių (matuojant nuo kanalo ar griovio briaunos į abi puses) turi būti išskiriamos 15 m pločio technologinės (apsauginės) juostos, skirtos pravažiuoti, vykdant pylimų bei polderių griovių priežiūros ir remonto darbus.

23. Pylimo vidinio šlaito papėdės ir kanalų bei griovių technologinių juostų negalima užstatyti, jose neturi augti medžiai ir krūmai, jų negalima arti.

24. Technologinėse juostose leidžiama šienauti, ganyti gyvulius nepažeidžiant pylimo sutvirtinimo. Už technologinių juostų būklę ir priežiūrą atsakingi žemės savininkai ar nuomininkai.

25. Polderio teritorijoje ir aplinkiniuose telkiniuose būtina griežtai reguliuoti bebrų ir ondatrų skaičių. Pavojuose pylimų ruožuose, kur šlaito papėdė yra arčiau kaip 10 m nuo vandens telkinio neturi gyventi ir veisti bebrai ir ondatros.

26. Už bebrų užtvankas kanaluose ir grioviuose bei jų padarytą žalą atsakingi medžioklės plotų naudotojai [7.43].

27. Polderio veiklos teritorijoje AM KRAAD padaliniai ir/ar medžioklės plotų naudotojai organizuoja ondatrų ir bebrų skaičiaus mažinimą leistiniais terminais, o pylimų priežiūros zonoje ne rečiau kas du metai turi būti išnaikinti visi šie graužikai.

VI SKYRIUS APLINKOSAUGOS REIKALAVIMAI. SAUGOMOS TERITORIJOS

28. Nemuno deltos regioninio parko teritorijoje taikomi specialūs reikalavimai.

28.1. Polderio ar jo dalies eksploataciją, esančio Regioninio parko, Natūra 2000 teritorijoje reglamentuoja Lietuvos Respublikos saugomų teritorijų (Žin., 1993, Nr. [63-1188](#)), Lietuvos Respublikos aplinkos apsaugos (Žin., 1992, Nr. [5-75](#)), Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos (Žin., 1995, Nr. [3-37](#)), Lietuvos Respublikos miškų (Žin., 1994, Nr. [96-1872](#)), Lietuvos Respublikos vandens (Žin., 1997, Nr. [104-2615](#)), Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo (Žin., 1995, Nr. [107-2391](#)), Lietuvos Respublikos statybos (Žin., 1996, Nr. [32-788](#)), Lietuvos Respublikos turizmo (Žin., 1998, Nr. [32-852](#)), Lietuvos Respublikos saugaus eismo automobilių keliais (Žin., 2000, Nr. [92-2883](#)) įstatymai, Lietuvos Respublikos žemės įstatymas (Žin., 1994, Nr. [34-620](#)), Gamtinių ir kompleksinių draustinių nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2008 m. balandžio 2 d. nutarimu Nr. 318 (Žin., 2008, Nr. [44-1642](#)), Specialiosios žemės ir miško naudojimo sąlygos, patvirtintos Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1992 m. gegužės 12 d. nutarimu Nr. 343 (Žin., 1992, Nr. [22-652](#)), Nemuno deltos regioninio parko nuostatai, patvirtinti Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1999 m. balandžio 29 d. nutarimu Nr. 490 (Žin., 1999, Nr. [39-1227](#)), Nemuno deltos regioninio parko apsaugos reglamentas, patvirtintas Lietuvos Respublikos aplinkos ministro 2002 m. rugpjūčio 10 d. įsakymu Nr. 421 „Dėl Nemuno deltos regioninio parko apsaugos reglamento patvirtinimo“ (Žin., 2002, Nr. [86-3720](#), LR Aplinkos ministro 2014 m. vasario 25 d. įsakymas Nr. D1-180 „Dėl Nemuno deltos regioninio parko tvarkymo plano patvirtinimo“ (Žin., 2014, Nr.2171), Nemuno deltos regioninio parko ir jo zonų ribų planas patvirtintas Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2014 m. sausio 29 d. nutarimu Nr.85 (Žin., 2014, Nr.1021), Regioninio parko ir jo dalių specialieji ar detalieji planai, gamtotvarkos ir paveldotvarkos planai, bendrieji planai.

28.2. Polderyje privaloma laikytis specialiųjų žemės ir miško naudojimo sąlygų bei Nemuno deltos regioninio parko reglamento, nustatytų specialių Nemuno deltos regioninio parko teritorijų

planavimo, statinių projektavimo ir statybos jo teritorijoje reikalavimų, apsaugos, tvarkymo ir naudojimo ypatumų.

28.3. Regioninių parkų teritorijose ribojama veikla, galinti pakenkti jų kraštovaizdžiui, gamtos ir nekilnojamosioms kultūros vertybėms, taip pat gamtiniais rekreaciniams ištekliams.

28.4. Regioninių parkų teritorijose leidžiama remontuoti, rekonstruoti esamus statinius, statyti naujus statinius valstybinio parko planavimo scheme (ribų ir tvarkymo planuose) ir (ar) savivaldybės ar jos dalies bendrajame plane numatytose vietose, taip pat rekonstruoti esamus statinius laikantis valstybinio parko planavimo scheme (ribų ir tvarkymo planuose) ir (ar) savivaldybės ar jos dalies bendrajame plane nustatytų sprendinių, jeigu nurodyti planai numato specifines sąlygas jų rekonstrukcijai.

28.5. Pagal bendruosius apribojimus regioninių parkų teritorijose draudžiama:

28.5.1. naikinti ir žaloti reljefo formas, hidrografinio tinklo natūralius elementus, istoriškai susiformavusio kultūrinio kraštovaizdžio pobūdžio, urbanistinių ir architektūrinių jo elementų požymius;

28.5.2. sausinti naujus nemelioruotus žemės plotus, ardyti pelkių augalinę dangą, keisti pelkes ir kitas šlapynes ir smėlynus į kitas žemės naudmenas.

29. „Natura 2000“ teritorijose skatinamas saugomų teritorijų planavimo dokumentuose numatytų gamtotvarkos priemonių ir ūkininkavimo formų, palaikančių tinkamą buveinių ir saugomų rūšių būklę, įgyvendinimas.

30. Siekiant išsaugoti kraštovaizdį, gamtos ir nekilnojamasias kultūros vertybes, gamtiniuose ir kompleksiniuose draustiniuose draudžiama:

30.1. naikinti ar žaloti reljefo formas;

30.2. kasti durpes ir ežerų nuosėdas (sapropelį);

30.3. rinkti, perkelti į kitą vietą už sklypo ribų, sproginti, pjaustyti ar kitaip naikinti didesnius kaip 0,5 kubinio metro natūraliai juose esančius akmenis, riedulynuose (akmenynuose) – visus akmenis, taip pat upėse ir ežeruose rinkti didesnius kaip 1 kubinis decimetras natūralius akmenis, juos pašalinti ar perkelti į kitą vietą, išskyrus atvejus, kai akmenų vandens telkiniuose perkėlimas būtinas vykdant veiklą, kuri yra leidžiama draustinyje arba kurios vykdymui taikomos išimtys pagal šio straipsnio nuostatas;

30.4. sausinti naujus nemelioruotus žemės plotus, keisti pelkes, kitas šlapynes, smėlynus į kitas žemės naudmenas;

30.5. sodinti želdinius, užstojančius istorinę, kultūrinę ir estetinę vertę turinčias panoramas;

30.6. auginti ir dauginti genetiškai modifikuotus organizmus, augalus ir jų sėklas;

30.7. atlikti kitą veiklą, kuri gali pakenkti saugomiems kompleksams bei objektams (vertybėms);

30.8. ne keliuose važinėti, statyti ar kitaip eksploatuoti motorines transporto priemones, išskyrus specialiąsias transporto priemones, žemės ir miškų ūkio techniką, Lietuvos Respublikos įstatymų ir kitų teisės aktų nustatyta tvarka;

30.9. sausinti žemę, išskyrus esamų melioracijos sistemų priežiūrą, remontą ir rekonstravimą, keisti natūralias vandenskyrų ribas.

31. Polderio aplinkos apsauga skirstoma į polderio apsaugos zoną, kurią reglamentuoja paviršinio vandens telkinių apsaugos zonų ir pakrančių apsaugos juostų nustatymo tvarkos taisyklės [7.44], ir polderio technologinę juostą.

32. Paukščių apsaugai svarbiose teritorijose [7.47]:

32.1. pavasarį, siekiant laiku sukurti tinkamus retų ir globojamų paukščių biotopus bei atkurti polderyje tinkamą hidrologinį režimą, nusiausinant užmirkusius plotus arba tinkamai išpumpuojant vandens perteklių, vandens šalinimą iš polderio pradėti kiek galima anksčiau;

32.2. šiltuoju metų laiku (vandens temperatūrai polderyje pasiekus virš 10 °C) vandens lygį pažeminti galima ne daugiau kaip 5-10 cm per parą, jei vandens lygis polderyje jau nukrito iki 50 % būdingos polderio žemės paviršiaus altitudės;

32.3. birželio 1 d. vandens lygis polderyje turi atitikti nustatytą technologinį vandens lygį vasaros laikotarpiui;

32.4. jei paukščių apsaugai svarbios teritorijos ribos sutampa su polderio ribomis, išskyrus šio polderio rekreacinio, žemės ūkio ir kitos (gyvenamosios) paskirties prioriteto funkcinės zonas, esant galimybei įrengti atskirų polderių dalių šliuzus.

33. Polderyje turi būti laikomasi žuvisauginių reikalavimų [7.38]. Polderiuose esančių žuvų išteklių, tame tarpe natūralių vijūnų buveinių apsaugai:

33.1. vengti vienkartinių ar trumpalaikių didelės amplitudės vandens lygio svyravimų polderiuose;

33.2. šiltuoju metų laiku (vandens temperatūrai polderyje pasiekus virš 10 °C) vandens lygį pažeminti galima kaip nurodyta šių taisyklių 32.2. punkte;

33.3. esant galimybei, stebėti polderiuose deguonies režimo kaitą dėl dirbtinai sukeltų hidrologinio režimo pokyčių sąveikoje su aplinkos sąlygomis. Pastebėjus žuvų dusimo atvejus, deguonies lygiui nukritus žemiau 3 mg/l, vandens šalinimą laikinai nutraukti;

33.4. dėl didelio vijūnų jautrumo teršalams (pesticidams, herbicidams, sunkiesiems metalams, mineralinėms trąšoms) mažinti sintetinių teršalų patekimo galimybes į polderius;

33.5. vykdant polderyje vandens šalinimo darbus greitaeigiais su „FLYGT“ tipo propeleriniais siurbliais prieš siurbines reikia pastatyti pertveriamus kaproninius arba metalinius smulkiaakius tinklus [7.38];

33.6. tinklines užtūras reikia laiku ir tinkamai prižiūrėti (laiku išvalyti sąnašas ir pan.). Laikinais neveikiančiose siurblinėse žuvų migracijai pagerinti išmontuoti plūdenų ir šiukšlių sulaikymo grotas;

33.7. siekiant optimizuoti vijūno reprodukcinės galimybes, nuo birželio 1 d. vandens gylis polderio pagrindinio griovių žemupyje neturi būti mažesnis nei nustatytas pagal technologines normas;

33.8. atsižvelgti į priemonės numatytas Nemuno deltos polderių kanalų vijūno (*Misgurnus fossilis*) apsaugos veiksmų planę;

33.9. verslinė žvejyba vykdoma tik vasaros polderiuose teisės aktuose nustatyta tvarka [7.47];

33.10. siekiant sumažinti žuvų įmigraciją į polderius iš šalutinių telkinių, vasaros polderiuose pavasarį, vykstant savaiminiam vandens ištekėjimui iš polderių, balandžio gegužės mėnesiais ties ištekėjimo vartais sumontuoti smulkiaakes žuvų užtūras ar grotas [7.38].

34. Subalansuotai, ekologiškai naudingai polderio lygio ir trukmės kontrolei:

34.1. AM KRAAD padaliniais ir/ar NDRP administracijai, kitoms mokslinėms institucijoms teikti informaciją apie vandens šalinimo darbus iš vasaros polderių;

34.2. nesant technologinės būtinybės, vengti vienkartinių, trumpalaikių didelės amplitudės vandens lygio kitimų polderiuose.

35. Nekilnojamųjų kultūros paveldo objekto teritorijoje, jo apsaugos zonoje ar kultūros paveldo vietovėje reikia laikytis Lietuvos Respublikos nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos įstatymo ir kitų su juo susijusių teisės aktų.

35.1. Nekilnojamųjų kultūros paveldo apsaugos nuo fizinio poveikio zonoje draudžiama:

35.1.1. atlikti darbus, deformuojančius gruntą ir sukeliančius jo vibraciją;

35.1.2. laikyti aktyvias chemines, lengvai užsidegančias bei sprogstamąsias medžiagas;

35.1.3. statyti statinius, kurie nėra skirti nekilnojamosioms kultūros vertybėms apsaugoti ir šių vertybių naudojimui garantuoti;

35.1.4. atlikti kitokius darbus, galinčius pakenkti nekilnojamosioms kultūros vertybėms ar jų teritorijoms.

35.2. Vizualinės apsaugos zonoje draudžiami darbai, kurie gali pakenkti nekilnojamųjų kultūros vertinių kraštovaizdžiui ar optimaliai jų apžiūrai.

35.3. Gamtos ir kultūros paveldo objektų teritorijose, jų apsaugos zonose neleidžiama statyti statinių, užstojančių paveldo objektus, pažeidžiančių jų raiškumą, trukdančių juos apžvelgti. Kitose ekologinės apsaugos ir ūkinio funkcinio prioriteto zonose papildomi reikalavimai nenustatomi.

35.4. Nekilnojamųjų kultūros paveldo objekto teritorijoje, jo apsaugos zonoje ar kultūros paveldo vietovėje remonto darbams atlikti reikalingas Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos leidimas.

35.5. Nekilnojamųjų kultūros paveldo objekto teritorijoje, jo apsaugos zonoje ar kultūros paveldo vietovėje numatomų atlikti žemės ir statybos darbų projektai turi būti suderinti su Kultūros paveldo departamentu prie Kultūros ministerijos.

VII SKYRIUS POLDERIO TECHNINĖ PRIEŽIŪRA

36. Techninę priežiūrą sudaro:

36.1. techninės būklės (TB) įvertinimas;

36.2. privalomieji priežiūros darbai.

37. Techninę priežiūrą organizuoja polderio valdytojas.

38. Techninę priežiūrą vykdo ir jos darbus organizuoja inžineriniai techniniai darbuotojai – techniniai prižiūrėtojai [7.11; 7.15], dirbantys pagal sutartis [7.39]. Juos skiria ir jų skaičių nustato polderio valdytojas.

39. Vykdančieji polderių techninę priežiūrą privalo turėti ne mažesnę kaip aukštąjį (neuniversitetinį) inžinerinį (techninį) išsilavinimą (jeigu teisės aktuose nenustatyta kitaip) ir techninės veiklos vadovo atestatą (jeigu tai numatyta kituose teisės aktuose).

40. Jeigu techninis prižiūrėtojas yra juridinis asmuo, jis turi paskirti atsakingą asmenį, kurio kvalifikacija turi būti ne žemesnė, negu nustatyta šių taisyklių 39 punkte.

41. Polderio melioracijos statinių TB turi būti vertinama atliekant nuolatinės, sezoninės (kasmetinės) ir neeilinės apžiūras:

41.1. nuolatinės apžiūras atlieka techninis prižiūrėtojas. Pagal metų pradžioje sudarytą grafiką vieną kartą per metus privaloma apžiūrėti ir vizualiai įvertinti polderio statinių TB: vertinami antžeminiai melioracijos įrenginiai, drenažo žiotys, statinių pagrindinės konstrukcijos, numatomos priemonės pažaidoms ir deformacijoms, avarijoms ar griūties pavojams pašalinti. Rezultatai užrašomi niveliacijos ir kituose techninių dokumentų žurnaluose bei statinio techninės priežiūros žurnale.

41.2. sezoninės apžiūras atlieka techninis prižiūrėtojas ir priežiūros ar eksploatacijos darbus vykdančios rangovinės įmonės darbuotojai. Sezoninė apžiūra atliekama po potvynio per 10 dienų siekiant nustatyti TB pokyčius. Jų metu tikrinamos nuolatinės apžiūros metu nustatytų defektų, pažeidimų, deformacijų vietos, kuriose nebuvo įvykdytas remontas ar rekonstrukcija. Surašomi apžiūrų aktai;

41.3. neeilinės apžiūras atlieka savivaldybės administracijos Kaimo reikalų skyriaus melioracijos specialisto sudarytos melioracijos statinių TB įvertinimo komisijos. Jos privalo būti atliekamos po stichinių potvynių ar kitų nenumatytų veiksmų, gavus pranešimus apie polderio gedimus, šalinant avarijų padarinius, šalinant pagrindinių polderio sistemos elementų pažeidimus, kai avarinės deformacijos gali kelti grėsmę polderio įrenginiams ir/ar ūkiniams objektams polderyje. Surašomi apžiūrų aktai.

42. Techninis prižiūrėtojas prieš apžiūras turi būti susipažinęs su melioracijos statinių projektais, naudojimo ir priežiūros taisyklėmis bei informacija, kuri buvo sukaupta ankstesniu statinių priežiūros laikotarpiu.

43. Polderio TB įvertinimai ir privalomieji priežiūros darbai atliekami valstybės biudžeto lėšomis.

44. Techninės priežiūros nustatytus melioracijos statinių statybos defektus, atsiradusius garantiniu eksploataavimo laiku, šalina rangovas savo lėšomis.

45. Techninis prižiūrėtojas, atradęs piktybiškai gadinamus, ardumus melioracijos statinius, melioruotoje žemėje be projekto ir derinimo statomus statinius, įrengiamas kūdras, tiesiamus kabelius, dujotiekius ir kitus inžinerinius tinklus bei komunikacijas, privalo apie tai pranešti institucijai, vykdančiai melioracijos statinių naudojimo valstybinę priežiūrą. Apie vandens teršėjus, nuotekų išleidimą į griovius ir drenažą techninis prižiūrėtojas praneša regiono aplinkos apsaugos departamento atitinkamo rajono agentūrai.

46. Avariniai gedimai turi būti šalinami nedelsiant.

47. Polderių melioracijos statinių priežiūros, eksploatacijos, remonto ir deformacijų šalinimo darbus organizuoja savivaldybės tarnautojas, administracijos pavedimu atliekantis melioracijos srities valstybines funkcijas [7.11].

48. Polderio techninei priežiūrai atlikti reikalinga techninė dokumentacija [7.14], kurią sudaro polderio pasas ir polderio priežiūros žurnalas. Pasis ir žurnalas yra apskaitos dokumentai tvirtinami polderio valdytojo nustatyta tvarka.

49. Polderio pase surašomi pagrindiniai duomenys apie polderį, jo elementus ir konstrukcijas. Jo priedais turėtų būti polderio melioracijos statinių projektai. Polderio paso duomenys tikslinami iš karto sužinojus apie duomenų pasikeitimus. Visi polderio paso duomenys patikrinami ir esant reikalui tikslinami vieną kartą per penkis metus.

50. Polderio pase turi būti šie duomenys:

50.1. bendrieji duomenys (schema M–1:20 000), įrengimo ir rekonstravimo metai, demografinė būklė, žemėnauda;

50.2. gamtinės sąlygos (būdingos žemės paviršiaus altitudės, hidrografija, potvynių režimas, dirvožemiai, augalija);

50.3. duomenys apie pylimus (įrengimo metai, pylimo ir pado gruntas, parametrai, šlaitų tvirtinimas, hidrotechnikos statiniai juose, potencialūs Polderio žemės naudotojai, kurie yra polderio vidinio pylimo pusėje);

50.4. duomenys apie siurbines (hidromechaninių įrenginių parametrai, valdymo būdas, siurblių įjungimo ir išjungimo vandens lygiai, žuvų apsaugos priemonės, polderio kanalo parametrai);

50.5. duomenys apie sausinimo sistemą (nuleidžiamieji grioviai, sausinamieji grioviai, drenažas ir jų parametrai, įrenginiai grioviuose);

50.6. duomenys apie polderyje esančius kultūros paveldo objektus (<https://kvr.kpd.lt/#/static-heritage-search>);

50.7. sukaupti duomenys apie gamtos išteklius [7.2].

51. Priežiūros žurnale daromos atžymos apie atliktas polderio melioracijos statinių apžiūras ir atliktus remonto darbus. Atžymas registruoja techniniai priežiūrėtojai. Žurnalo priedai – apžiūrų aktai, matavimų ir tyrimų ataskaitos.

52. Apžiūrų metu pastebėjus melioracijos statinių pažeidas ir deformacijas būtina šalinti šių taisyklių nustatyta tvarka ir terminais. Prieš pradedant statybos ir (arba) žemės darbus apie juos ir jų atlikimo laikotarpius reikia informuoti AM KRAAD, o jeigu darbai atliekami Nemuno deltos regioninio parko teritorijoje ir Nemuno deltos regioninio parko direkciją.

53. Polderių melioracijos statinių priežiūros, eksploatacijos, remonto ir deformacijų šalinimo darbus atlieka rangovas, kuris yra polderio valdytojo parenkamas teisės aktuose nustatyta tvarka ir su juo sudaroma sutartis. Rangovų skaičių nustato polderio valdytojas.

54. Polderio melioracijos statinių eksploatacijos ir remonto kaina yra nustatoma teisės aktuose nustatyta tvarka.

55. Paprastas remontas atliekamas pagal darbų rangovo sudarytas sąmatas, suderintas su polderio valdytojas. Kapitalinis remontas ir rekonstravimas atliekamas pagal darbo projektus, sudaromus vadovaujantis MTR 1.05.01:2008 [7.12] bei statybos techninių reglamentų [7.8; 7.16; 7.33] nuostatomis, statiniai Nemuno deltos regioniniame parke projektuojami, statomi, rekonstruojami ar kapitališkai remontuojami bei planavimo dokumentai rengiami, įvertinus vietovės kraštovaizdžio ypatumus ir tradicinės Mažosios Lietuvos etnografinio regiono, nustatyto Etninės globos tarybos prie Lietuvos Respublikos Seimo 2003 m. rugsėjo 17 d. rekomendacijoje Nr. 1 „Dėl etnografinių regionų ribų nustatymo“, planavimo ir architektūros savitumus. Nemuno deltos regioniniame parke inžineriniai statiniai projektuojami, statomi (tiesiami), rekonstruojami ar kapitališkai remontuojami kuo mažiau keičiant kraštovaizdžio pobūdį. Polderio melioracijos statinių rekonstravimo planų ir darbo projektų galimo poveikio aplinkai vertinimas atliekamas, kai polderis yra „Natura 2000“ teritorijoje.

56. Kapitalinio remonto ir rekonstravimo darbai ir finansavimas planuojami savivaldybės administracijos ruošiamose melioracijos programose [7.14].

57. Kapitalinio remonto ir rekonstravimo darbai bei jų atlikimo terminai yra numatomi polderio valdytojo sudarytuose metiniuose planuose, o projektai (projektinė dokumentacija) bendra tvarka derinami su Valstybine saugomų teritorijų tarnyba (VSTT), regiono aplinkos apsaugos departamentu (RAAD) bei kitomis Aplinkos ministerijos įgaliotomis institucijomis.

58. Polderių statinių remonto darbai atliekami pagal statinio projekte ir MTR 1.12.01:2008 [7.11], MTR 2.02.01:2006 [7.9] numatytus pagrindinius reikalavimus, atsižvelgiant į polderių naudojimo ypatumus.

59. Atliekant priežiūros darbus privaloma laikytis statinių naudojimo saugos [7.7], higienos, sveikatos ir aplinkos apsaugos reikalavimų [7.24; 7.27].

VIII SKYRIUS

PYLIMO TECHNINĖS BŪKLĖS VERTINIMAS IR PRIEŽIŪRA

60. Polderio pylimų (toliau – pylimai) techninės būklės vertinimas atliekamas reglamento MTR 1.10.03:2014 „Polderių techninė priežiūra ir naudojimas. Pagrindiniai reikalavimai“ nustatyta tvarka [7.42].

61. Pylimų elementų techninė būklė turi atitikti Reglamento MTR 1.10.03:2014 1 priede nustatytus kriterijus [7.42].

62. Polderių pylimų TB apžiūrų metu vertinama konkrečiais kriterijais, kurių pagrindu sprendžiama apie deformacijų pobūdį ir rekomendacijas tolimesniam statinio naudojimui bei priemonės jo būklei pagerinti.

63. Pylimo techninės būklės vertinimo kriterijai pateikiami Reglamento MTR 1.10.03:2014 1 priede [7.42]. Atsižvelgiant į šiuos kriterijus turi būti nustatoma pylimo techninė būklė:

63.1. gera ir vidutinė būklė (0–2,0 ir 2,1–4,0 balai) – atitinka normų reikalavimus, esantys nukrypimai neturi įtakos patikimumui, būklei pagerinti specialios priemonės nereikalingos;

63.2. patenkinama būklė (4,1–6,0 balai) – defektai įrodo deformacijos pradžią;

63.3. bloga būklė (6,1–8,0 balai) – defektai neužtikrina patikimumo;

63.4. labai bloga būklė (8,1–10) – defektai, dėl kurių galima griūti.

64. Jeigu nors vienas elementas įvertintas 8,1–10,0 balų, pylimo būklė tokiu balu ir turi būti įvertinama. Kai labai blogos būklės elementų nėra, bendras būklės balas nustatomas pagal formulę:

$$B_u = \frac{B_1 + B_2 + \dots + B_n}{n};$$

čia: $B_1, B_2, \dots, B_n$ – atskirų hidrotechnikos statinio elementų vertinimo balai;

n – vertinamų hidrotechnikos statinio elementų skaičius.

Pagal formulę apskaičiuotas hidrotechnikos statinio techninės būklės balas (B_u) apvalinamas vienos dešimtosios tikslumu.

65. Nuolatinių apžiūrų metu fiksuojami:

65.1. pylimų plyšiai, atsiradę dėl grunto slūgimo,

65.2. graužikų išrausti urvai,

65.3. nuošliaužos, vandens apardyti šlaitai, filtracinio ir paviršinio vandens išplovos, keteros įdubos ar kitos mechaninis pylimo pažeidimas,

65.4. velėnos būklė, krūmais ir medžiais apžėlusios teritorijos,

65.5. šlaitų tvirtinimo plokščių būklė: smėlio-žvyro pasluoksnių ir grunto išplovimas iš po jų, siūlių prižėlimas krūmais, plokščių deformacijos,

65.6. vamzdinių vandens pralaidų būklė.

66. Vamzdinės vandens pralaidos yra avarinės būklės kai:

66.1. dėl esamų pažeidimų kyla pavojus transporto ir pėsčiųjų eismui,

66.2. pralaidos vamzdis daugiau kaip 70 proc. užnešama nešmenimis,

66.3. pralaidos vamzdis užkimštas pašaliniais daiktais.

67. Sezoninių apžiūros metu turi būti patikrintas ir pylimų viršaus suslūgimas. Pylimo, kuriame vyraujantis yra mineralinis gruntas, suslūgimas turi būti nustatomas atliekant niveliaciją kas 2 metai, o jeigu gruntas yra durpinis – kas 1 metai.

68. Pasibaigus pavasario potvyniui:

68.1. per 2 savaites turi būti surenkamos ir utilizuojamos sąnašos ir šiukšlės;

68.2. per vieną mėnesį išlyginam kurmiarausiai ir užpilami pavieniai bebrų ir ondatrų urvai bei jų įgriuvos (kai 100 m. pylimo yra iki 5 urvų). Grauzikų pažeistos vietos turi būti suremontuotos iki rudens potvynių (iki spalio 1 d.);

68.3. atnaujinama sugadinta velėna (kai pažeistų vietų pylimo 1 km yra iki 100 m²), šlaitų velėna tręšiama;

68.4. atstatomi šlaitų tvirtinimai plokštėmis ar akmenų grindiniu;

68.5. pylimai turi būti šienaujami 2 kartus per metus iki liepos 1 d. ir iki rugsėjo 15 d.;

68.6. atnaujinama eroduojamų šlaitų velėna (1 priedo 2.2. p. nurodytais atvejais);

68.7. neilguose 10–20 m baruose, esant mažesniems atstumams, pylimo šlaite turi būti supilamos 1,0–1,5 m aukščio ir 2–3 m pločio bermos.

69. Kapitalinis ar avarinis pylimų remontas atliekamas užtaisant potvynių padarytus išgriovimus, grauzikų išraustas sankasas (1 priedas 2 p.). Atstatomų pylimų barų skersinių profilių ir šlaitų stiprinimo būdai parenkami atsižvelgiant į pylimo būklę ir išplovimų pobūdį. Kai išgriovimai nedideli, beveik nedeformuotas pagrindas, užtaisomos tik išplautos vietos, naudojant tas pačias tvirtinimo konstrukcijas. Kai išplovos gilesnės kaip 2 m, ypač kai gruntas durpinis, duobė apjuosiama nauju pylimu.

70. Gruntą pylimams remontuoti reikia imti iš specialių karjerų, išsaugant humusingą dirvožemį. Pylimų avarinių remontų metu, ypač per pačius potvynius, kai nėra galimybių gruntą atvežti, jis imamas iš gretimų plotų (technologinės juostos) nederinant su žemės naudotoju. Sutvarkius pylimą, grunto karjerai rekultivuojami, atstatant pirmąją žemės plotų būklę.

71. Siekiant sumažinti bebrų ir ondatrų daromą žalą būtina taikyti gamtos saugos ir techninės apsaugos priemonės:

71.1. pylimo papėdė atitraukiam nuo vandens telkinio kranto nemažiau 10 m mineraliniuose ir 15 m – durpiniuose gruntuose;

71.2. polderio vidinėje pusėje 20 m juostoje nuo pylimo neleidžiama augti bebrų mėgstamiems krūmams ir medžiams (drebulėms, gluosniams, uosiams, tuopoms);

71.3. vasariniai pylimai ar vandens telkinio pakrantė lėkštinama (1:4);

71.4. rekonstruojant nuolat vandens gyvūnų ardomas pylimų vietas (1 priedas, 2.2, 2.3 p.), grunte turi būti įrengiamos apsauginės vertikalios užtvartos išilgai pylimo papėdės. Užtvartos apačia turi būti 0,5 m žemiau minimalaus vandens lygio telkinyje.

72. Atliekant kapitalinį remontą ar rekonstravimą, pylimo papėdė atitraukiama nuo vandens telkinio kranto ne mažiau kaip 10 m esant mineraliniam gruntui ir 15 m esant durpiniam gruntui.

73. Reikalingas remontas turi būti atliekamas ir po kasmetinės rudeninės apžiūros, kurio metu vykdomi darbai, reikalingi pasiruošti rudens ir pavasario potvynių praleidimui.

74. Pylimų priežiūra atliekama pagal Reglamento MTR 1.10.03:2014 [7.42] reikalavimus.

75. Pylimų apžiūrų rezultatai užfiksuojami atitinkamuose dokumentuose:

75.1. nuolatinių apžiūrų – niveliacijos ir kituose techninių duomenų žurnaluose ir įrašais statinio techninės priežiūros žurnale, kurio forma pateikta STR 1.07.03:2017 [7.15];

75.2. sezoninių apžiūrų ir neeilinių apžiūrų – apžiūrų aktais, kurių forma pateikta STR 1.07.03:2017 [7.15] ar MTR 1.12.01:2008 [7.11].

IX SKYRIUS

POLDERIO KANALŲ, GRIOVIŲ IR MELIORACIJOS SISTEMOS TECHNINĖS BŪKLĖS VERTINIMAS IR PRIEŽIŪRA

76. Polderio kanalų, griovių ir melioracijos sistemos (toliau – melioracijos sistema) techninė būklė turi atitikti Reglamento MTR 1.10.03:2014 [7.42] 2 priede nustatytus kriterijus.

77. Melioracijos sistemos tinklo elementų techninė būklė vertinama taip pat kaip ir pylimų.

78. Melioracijos sistemos remonto darbus numato melioracijos statinių naudojimo ir priežiūros taisyklės [7.11, 7.14]. Įvertinant polderių vandens režimo ypatumus, remonto darbus ar rekonstravimą reikia atlikti sausuoju vasaros laikotarpiu, kai geriausios sąlygos privažiuoti prie remontuojamų statinių, o vandens lygis grioviuose yra žemiausias.

79. Polderio kanalų, griovių ir melioracijos sistemų apžiūros atliekamos prieš potvynį ir jam praėjus.

80. Apžiūrint kanalus ir griovius tikrinama:

80.1. grunto sąnašų, augmenijos, bebrų užtvankų, akmenų ir kitų pašalinių daiktų, trukdančių normaliam vandens tekėjimui, atsiradimas griovyje;

80.2. šlaitų išplovimas ir nuslinkimas;

80.3. aukštaūgė augmenija (medžiai, krūmai, piktžolės) ant šlaitų ir pagriovyje;

80.4. paviršinio vandens latakai;

80.5. drenažo žiotys;

80.6. galimi vandens teršimo židiniai,

80.7. pagrindinių melioracijos statinių: vamzdinių vandens pralaidų, slenksčių, greitviečių, šliuzų, reguliatorių, TB, nustatomos lokalinės ir bendros deformacijos, defektai, jų kilmė nurodant šalinimo būdus – remontas ar rekonstrukcija;

80.8. šlaitų tvirtinimo plokštės: smėlio –žvyro pasluoksnio išplovimas iš po plokščių, plokščių deformacijos, siūlių prižėlimas krūmais.

81. Avariniu kanalų ir griovių gedimu laikomi potvynių ir kitų veiksmų padaryti sugriovimai, dėl kurių nustojo funkcionuoti kanalas ar griovys ir jame esantys statiniai.

82. Apžiūrint drenažo sistemą:

82.1. apžiūrimos drenažo rinktuvų trasos;

82.2. apžiūrimi polderio žemės plotai.

83. Drenažo neefektyvaus veikimo požymiai lengviausiai pastebimi pavasarį (išėjus pašalui). Nepakankamai sausinami žemės plotai, kuriuose yra drenažo sistemų gedimų, pasižymi daug tamsesnė spalva negu aplinkiniai plotai, ekstremaliais atvejais gruntinis vanduo išsiveržia į paviršių, o kritulių vanduo kaupiasi dirvos paviršiuje.

84. Nustatoma, kad drenažo sistemose yra požeminio sausinimo tinklo gedimų, kai:

84.1. ilgiau kaip 2 paras ariamoje dirvoje ir 3 paras pievose ir ganyklose žemės paviršiuje telkšo vanduo;

84.2. vanduo teka drenuoto ploto paviršiumi;

84.3. drenažo rinktuvų trasose atsiranda duobių įsiurbus gruntą;

84.4. melioruotame plote auga pelkinė augmenija (viksvos, nendrės ir kt.) ir žemė užmirkusi;

84.5. negalima laiku įdirbti dirvos arba nuimti derliaus.

85. Avariniu drenažo gedimu laikoma, kai vanduo veržiasi iš sulūžusio rinktuvo ir srūva dirvos paviršiumi ar kaupiasi lomose.

86. Melioracijos sistemų apžiūrų rezultatai užfiksuojami aktuose, nurodytuose „Valstybei nuosavybės teise priklausančių melioracijos statinių ir melioracijos sistemų naudojimo taisyklėse“ [7.14].

87. Praėjus potvyniui sutvarkomos reguliuojančio rezervuaro ir nuleidžiamųjų kanalų šlaitų tvirtinimo konstrukcijos (2 priedas 3 p.).

88. Polderio kanalai valomi periodiškai: vasaros polderiuose – kas 10 m. Neplaniniai valymai atliekami esant labai blogai kanalų būklei (2 priedas 3.3 p.).

89. Kanalų ir griovių valymo darbai turi būti derinami su Aplinkos ministerija ar jos įgaliotomis institucijomis.

90. Iš kanalų iškastos sąnašos ir gruntas paskleidžiamas pagriovio juostoje, sustumiamas į krūvas ar nuvežamas į numatytas sandėliavimo vietas iš kur jis gali būti panaudojamas statybos darbų metu pažeistam žemės paviršiui sutvarkyti, atstatant augalinį sluoksnį griovių šlaituose, statybos aikštelėse ir remontuojant pylimus. Paskleisto grunto vietas, jį pašalinus, rekultivuojamos iki pirminės ploto būklės.

91. Smulkius kanalų ir griovių priežiūros darbus pavasarį (šiukšlių, sąrašų išvalymą, kai jų kiekis ne didesnis kaip 20 m^3 1 km griovio), atlikus niveliaciją, reikia atlikti per mėnesį praėjus potvyniui.

92. Augmenija griovių šlaituose ir vagoje neturi trukdyti vandeniui tekėti ir didinti jo šiurkštumą. Aukštaūgės piktžolės ir krūmai melioracijos griovių šlaituose ir pagrioviuose yra nepageidautini, išskyrus medžius didelio nuolydžio ištiesintuose upeliuose.

93. Kanalų ir griovių šlaitai ir bermos (po 1 m pločio juostą iš abiejų griovio pusių) turi būti nušienaujami bent vieną kartą per metus (iki rugpjūčio 1 d.).

94. Krūmai nuo kanalų ir griovių šlaitų neraunami, o kertami rankiniu būdu arba mechaniniais pjūklais. Nukirsti krūmai nedeginami, bet surinkus išvežami ir sunaudojami. Visiškam krūmų ir stambiasiebių piktžolių (dilgėlių, kiečių, varnalėšų) išnaikinimui gali būti naudojami cheminiai preparatai. Nukirstų krūmų jaunos pirmametės atžalos purškiamos cheminiais preparatais. Šviežiai nukirstų krūmų kelmeliai taip pat gali būti apdorojami šiais preparatais.

95. Krūmų atžalos ir piktžolės purškiamos vegetacijos laikotarpiu – nuo birželio 1 d. iki rugpjūčio 1 d. Naudojant cheminius preparatus, būtina atsižvelgti į dirvožemio drėgnumą ir meteorologines sąlygas. Negalima augmenijos purkšti prieš lietų ir po lietaus, kai yra rūkas, rasa (ant šlapių lapų), kai dirvožemis labai šlapias ir grioviuose gausu vandens, arba užsitęsęs sausras, kai dirvožemis perdžiūvęs, pučiant stipresniam nei 3 m/s vėjui. Purškiama tokia kryptimi, kad vėjo srovės ant dirbančiojo neužneštų purškiamo tirpalo.

96. Melioracijos sistemos remonto darbus numato melioracijos statinių naudojimo ir priežiūros taisyklės [7.11, 7.14]. Įvertinant polderių vandens režimo ypatumus, remonto darbus ar rekonstravimą reikia atlikti sausuoju vasaros laikotarpiu, kai geriausios sąlygos privažiuoti prie remontuojamų statinių, o vandens lygis grioviuose yra žemiausias. Vasaros polderiuose darbus, kurių metu nusausinami kanalai ir/ar grioviai, galima atlikti tik po liepos 15 d.

97. Remontuojant griovius atstatomi jų projektiniai parametrai, iš griovio vagos pašalinant grunto sąnašas, augmeniją ir įvairius kliuvinius, išvalomos drenažo žiotys, pašalinami krūmai nuo griovių šlaitų ir pagriovių (1 m pločiu), sutvarkomas paviršinio vandens pritekėjimas.

98. Rekonstruojant griovius, be ankstesniame punkte aprašytų darbų, reikiamose vietose gilinama vaga, perstatomos drenažo žiotys, rinktuvų ruožuose prie apžėlusių (apželdintų) griovių šlaitų (20 m nuo žiočių) moliniai vamzdžiai keičiami neperforuotais plastikiniais.

99. Jeigu polderio pylimams, kanalams ar grioviams daro esminę žalą gyvūnai, jų skaičius yra ribojamas vadovaujantis Medžioklės Lietuvoje taisyklių patvirtintų aplinkos ministro 2000-06-27 įsakymu Nr.258 nuostatomis suderinus su medžioklės plotų naudotojais (jeigu tokie yra) ir su Aplinkos ministerija ar jos įgaliotomis institucijomis.

100. Lapkričio mėnesį turi būti atidaromi šliuzų reguliatorių skydai, išardomi skydų pakėlimo mechanizmai.

101. Saugant kanalus ir griovius yra draudžiama:

101.1. važinėti per kanalus nenustatytose vietose;

101.2. jų šlaituose ganyti gyvulius ir kūrenti ugnį.

102. Nustatytoje 15 m pločio (matuojant nuo griovio šlaito viršutinės briaunos) griovio priežiūros juostoje draudžiama statyti statinius (išskyrus hidrotechnikos), tverti tvoras, sodinti medžius ir krūmus, o 1 m pločio daugiamečių žolių apsauginę juostą galima arti tik persėjant žolę.

103. Drenažo sistemų statinių naudojimas ir techninė priežiūra vykdoma laikantis Reglamento MTR 1.12.01:2008 [7.11]. reikalavimų.

X SKYRIUS

POLDERIŲ VANDENS SIURBLINIŲ (VS) TECHNINĖ PRIEŽIŪRA

104. Polderių VS privalo užtikrinti paviršinio ir sausavimo sistemų vandens pašalinimą iš polderio arba saugomos nuo potvynio teritorijos.

105. Siurblinės pastoviam ir saugiam darbui užtikrinti visi hidromechaniniai ir elektrotechnikos įrenginiai turi būti prižiūrimi ir naudojami laikantis įrenginių gamintojų pateikiamų instrukcijų ir

nurodymų, darbo saugos taisyklių, gaisrinės saugos bei aplinkos apsaugos reikalavimų [7.7; 7.26; 7.27].

106. Polderių siurblinių ir jos elementų TB apžiūrų metu nustatoma detalai įvertinant ir instrumentiniais matavimais patikrinant statinio pagrindines konstrukcijas ir inžinerinės įrangos patikimumą, fiksuojant defektus ir numatant remonto darbų poreikį ir pobūdį. Defektų ištaisymui numatyti biudžeto lėšas.

107. Polderių VS techninės priežiūros darbus vykdanči organizacija neatsako už padarytą aplinkai žalą, kai į siurblinės kameras patenkantys pašaliniai teršalai (gyventojų išleistos nuotekos, kitų fizinių asmenų išpilti tepalai, šiukšlės ir kiti įvairūs teršalai), išpumpuojami į atvirus vandens telkinius. Siurblinės mašinistas – polderio priežiūrėtojas atsakingas tik už taršą, galinčią atsirasti VS įvykus avarijai (technologiniame procese išsipylus tepalams, degalams ar pan.). Pastebėjus teršalus, darbai turi būti stabdomi (išskyrus tuos atvejus, kai siurblinė dirba naktį arba automatiniam režime).

108. Personalas, atliekantis agregatų montavimo, techninės priežiūros bei profilaktikos darbus, privalo turėti šiam darbui reikalingą kvalifikaciją.

109. Nesilaikant saugaus naudojimo taisyklių, gali kilti pavojus personalui arba įrenginiams, prarandama teisė į bet kokios rūšies pretenzijas įrangos gamintojams.

110. Privalomuosius visų rūšių statinių ir jų konstrukcijų techninės priežiūros ir teisingo naudojimo reikalavimus reglamentuoja STR 1.07.03:2017 [7.15]. Polderių siurblinių statiniams, dėl jų naudojimo sąlygų savitumo, nustatomi papildomi reikalavimai.

111. Techninis priežiūrėtojas, atlikdamas polderio siurblinės statinio techninę priežiūrą, vykdo organizacines ir technines priemones statinio techninei būklei palaikyti, kad per ekonomiškai pagrįstą statinio naudojimo trukmę [7.28] būtų išlaikytos statinio savybės, užtikrinančios esminius statinio reikalavimus [7.7; 7.26; 7.27; 7.29; 7.30; 7.31].

112. Paaiškėjus, kad polderių melioracijos statinio būklė kelia pavojų žmonių sveikatai, gyvybei bei aplinkai, priežiūros darbų vykdytojas, atsižvelgdamas į grėsmės pobūdį, privalo informuoti savivaldybių administracijų specialistus, atsakingus už funkcijų melioracijos srityje vykdymą, ir imtis priemonių žmonėms, aplinkai ir statiniui apsaugoti nuo galimų neigiamų pasekmių.

113. Techninis priežiūrėtojas:

113.1. turi stebėti, kad normaliai veiktų siurblinės slėginio vamzdžio gale įrengtas atbulinis vožtuvas ir neleistų vandeniui tekėti atgal į polderį, kai nedarba siurbliai;

113.2. priežiūrėti, kad būtų tinkamos būklės siurblinės remontiniai ir eksploataciniai uždoriai. Uždorių, šandorų lentos turi būti reikiamų matmenų ir atitikti reikalingo stiprio reikalavimus [7.7; 7.26];

113.3. priežiūrėti slėginio vamzdžio trasą. Pastebėjus grunto deformacijas vamzdžio trasoje (grunto įsiurbimus) nedelsiant atlikti reikalingus remonto darbus vamzdžio sandarumui užtikrinti.

113.4. turi užtikrinti, kad atliekant vasaros polderių siurblinių priežiūrą būtų vykdomi šie pagrindiniai darbai: siurblinės įrenginių paruošimas naudoti žiemą; siurblinės paruošimas darbui pavasarį; siurblinės naudojimas vasarą ir rudenį. Vasaros polderių siurblinės žiemai turi būti parengiamos iki gruodžio 1 dienos:

113.4.1. pakeliamos ir pritvirtinamos ar nuimamos vandens lygių matuoklės signalizatorių plūdės, elektrodai ir kiti kilnojamieji įrenginiai, kuriuos gali sugadinti ledas ar aukštas vanduo;

113.4.2. išmontuojami arba apsaugomi šalčiui arba drėgmei jautrūs elektros ir signalizacijos įrenginiai;

113.4.3. suremontuojami ir sutepami lauko mechaninių įrenginių judėjimo mazgai: uždorių, sklendžių, kėlimo – transportavimo mechanizmų velenai, šarnyrai, guoliai.

114. Statinio sklype būtina priežiūrėti:

114.1. paviršinio ir gruntinio vandens nuleidimo iš visos teritorijos ir nuo statinių sistemas;

114.2. apsaugos nuo nuošliaužų, nuogriuvų bei polderio kanalo ir reguliavimo rezervuaro krantų tvirtinimo statinius;

114.3. bazinius ir darbo reperius bei ženklus;

114.4. pjezometrus, gruntinio vandens režimo stebėjimo gręžinius polderiuose;

114.5. apsaugos nuo žaibo sistemas ir įžeminimo įrenginius.

115. Siurblių darbo režimo apskaita ir kontrolė vykdoma stebint vandens lygius bjefuose ir kontroliniuose šulinėliuose, elektros energijos sunaudojimą ir siurblių darbo laiką.

116. Automatizuotose siurblinėse turi būti įrengti siurblių darbo apskaitos prietaisai, kurių parodymai (taip pat elektros sąnaudos) užrašomi kas 5-7 paros.

117. Rankiniu būdu valdomose siurblinėse siurblių darbo laikas ir elektros energijos sunaudojimas užrašomas darbo dienos pabaigoje. Tokiu pat periodiškumu matuojami vandens lygiai, kuriuos žiemą ir vasarą galima stebėti rečiau – kas 10-15 parų.

118. Siurblių darbo apskaitos skaitikliai turi būti prie kiekvieno agregato. Vandens lygiams bjefuose stebėti prie kiekvienos siurblinės turi būti tinkamos ryškios matuoklės. Vidaus bjefo matuoklės charakteringų lygių intervalą tikslinga nudažyti išskirtine spalva. Matuoklės turi būti įrengtos abiejuose bjefuose ir turėti vienodo nulio altitudės.

119. Gruntinio vandens lygiui stebėti 200-500 m nuo siurblinės patogioje prieiti vietoje, kurios altitudė artima polderio būdingai žemės paviršiaus altitudėi, įrengiamas kontrolinis gruntinio vandens stebėjimo šulinėlis. Šis šulinėlis turi būti įrengiamas ploto viduryje tarp sausintuvų.

120. Stebėjimų ir matavimų duomenys surašomi į nustatytos formos žurnalą ir periodiškai tikrinami priežiūros tarnybos specialistų. Tikrinimo rezultatai įrašomi į tą patį žurnalą.

121. Techninis priežiūrėtojas turi turėti šiuos dokumentus: siurblinės planas su jai priklausančiais hidrotechnikos statiniais, būdingi pjūviai; gaisrinės saugos ir darbo saugos taisyklės; pagrindinės technologinės ir valdymo schemas; būdingų vandens lygių lentelė; operatyviniai dokumentai: gedimų ir techninės priežiūros žurnalas; vandens lygių prie siurblinės, darbo laiko registravimo ir elektros naudojimo žurnalai.

XI SKYRIUS SIURBLINIŲ DARBO REŽIMAS

122. Vasaros polderiuose žiemos periodu ir per potvynį siurblinės neveikia. Slūgstant upės potvyniui vanduo savitaka išleidžiamas pro automatinius dviverius vartus arba pakeliant plokščius uždorius.

Kad išvengtume vasarinių pylimų ardymo ir avarių uždoriai atidaromi prieš potvynį ir uždaromi baigiantis potvyniui, kai vandens lygiai siurblinės bjefuose susilygina.

Kai vidutinė dekados oro temperatūra yra aukštesnė nei $8-10^0$ C, o užliejimo trukmė vasaros polderiuose tuo metu didesnė kaip 10 parų, vandenį reikia pradėti siurbti nelaukiant, kol vandens lygis savitaka pažemės iki pievų paviršiaus (žemiausios vietos) arba būdingos altitudės.

123. Vasaros periodu kai užliejimo trukmė ilgesnė nei 3 paros, vandenį reikia pradėti siurbti nelaukiant, kol vandens lygis savitaka pažemės iki pievų paviršiaus (žemiausios vietos) arba būdingos altitudės.

124. Perteklinį vandenį siurbti tol, kol bus garantuota minimali pievų nusausinimo norma.

125. Polderyje sausinimo norma turi atitikti žemės naudotojų poreikius ir suderintus aplinkosaugos reikalavimus:

125.1. pievose sezoninė sausinimo norma nuo charakteringos žemės paviršiaus vietos pavasarį – 0,4–0,5 m, vasarą – 0,2–0,4 m, rudenį – 0,4–0,6 m. Mažesnes sausinimo normas galima taikyti tik natūralioms pievoms;

126. Polderio vandens lygiai turi būti nustatomi pavasario, vasaros, rudens bei žiemos laikotarpiams.

126.1. Rytinėje polderio dalyje žemasis vandens lygis metrais (H_z) apskaičiuojamas taip:

$$H_z = H_{zp} - (H + h + L \cdot i + a),$$

H_{zp} – būdingas polderiui žemės paviršiaus aukštis;

H – sezoninė sausinimo norma, m;

h – gruntinio vandens polderiuose ir grioviuose lygių skirtumas, m. Nustatomas matuojant. Orientaciniai skaičiavimams imamas 0,3 m;

L – atstumas nuo siurblinės iki būdingo ploto, m. Apie 1000 ha ploto polderiuose tinkamas atstumas 1500–2000 m;

i – vidutinis vandens paviršiaus nuolydis polderio kanale nuo siurblinės iki būdingo ploto. Nustatomas matuojant arba imamas polderio kanalo vidutinis išilginis dugno nuolydis. Polderio kanaluose nuolydis paprastai yra 0,0005– 0,0001;

a – pataisa, imama 0,1–0,2 m;

126.2. aukštasis vandens lygis metrais (H_a) apskaičiuojamas taip:

$$H_a = H_{zp} - (H + h)$$

127.1. Vakarinėje polderio dalyje vandens lygis reguliuojamas taip, kad būtų sukurtos palankios sąlygos meldinių nendrinukų buveinių (natūralių viksvinių pievų) palaikymui, todėl Rupkalvės upelyje tarp griovių R-9 ir R-5 įrengtu šliuzu reguliatoriumi, sezoninė sausinimo norma reguliuojama kitaip nei rytinėje dalyje. Šyšos I siurblinės darbo režimas skaičiuojamas kaip ir 126.1 punkte, tik parametrai H_{zp} , L ir H nustatomi vakarinei polderio daliai pagal čia būdingą reljefą. Nsausinimo norma H turi būti tokia: pavasarį – 0–0,1 m, vasarą (birželio mėn.) – 0,1–0,3 m, liepos-rugpjūčio mėnesiais ir rudenį – 0,4–0,6 m. Atsižvelgiant į tai, siurblinės darbo režimas turi būti toks. Pavasarį vandens lygiui ties Šyšos I siurbline pasiekus -0,1, šliuzas reguliatorius uždaromas. Vėliau palaikomas toks siurblinės darbo režimas:

- Pavasarį, iki gegužės 31 d. $H_a = -0,1$, $H_z = -0,3$;
- Nuo birželio 1 d. iki birželio 30 d. $H_a = -0,2$, $H_z = -0,4$;
- Liepos – rugpjūčio mėnesiais ir rudenį $H_a = -0,4$, $H_z = -0,7$.

127.2 Rytinėje polderio dalyje sezoninis žemasis ir aukštasis vandens lygis (H_a) polderyje nustatytas pagal 50 % ir 95 % būdingas polderio paviršiaus altitudes yra nurodytas 1 lentelėje. Pradiniai duomenys pateikiami 3 priede.

1 lentelė. Polderio žemasis ir aukštasis vandens lygis prie 50 proc. ir 95 proc. žemės paviršiaus altitudžių.

Sezonas	Polderio žemasis vandens lygis, H_z m (apskaičiuotas pagal būdingas polderio paviršiaus altitudes)				Polderio aukštasis vandens lygis H_a , m (apskaičiuotas pagal būdingas polderio paviršiaus altitudes)			
	≤50 %		≤95 %		≤50 %		≤95 %	
	nuo	iki	nuo	iki	nuo	iki	nuo	iki
pavasaris	-0.5	-1.1	-1.25	-1.41	0.0	-0.1	-1.1	-1.2
vasara	-0.4	-0.9	-1.05	-1.31	0.2	0.0	-0.9	-1.1
ruduo	-0.6	-1.1	-1.25	-1.51	0.0	-0.2	-1.1	-1.3
žiema	-0.4	-1	-1.15	-1.31	0.1	0.0	-1	-1.1

128.

Siurblinės reguliuojantysis rezervuaras privalo garantuoti racionalų siurblių veikimą. Minimalų rezervuaro naudingąjį (reguliuojantįjį) tūrį būtina išlaikyti tokį, kad siurblių veikimo ciklo (pumpavimo ir pertraukos) trukmė nebūtų trumpesnė kaip 0,3 – 0,5 valandos ir būtų įvykdytas siurblių pakartotino įjungimo dažnumo sąlygos (jei jos nurodytos siurblių naudojimo instrukcijoje) [7.33; 7.34].

XII SKYRIUS

POLDERIŲ SIURBLINIŲ TB ĮVERTINIMAS IR PRIEŽIŪROS DARBAI

129. Polderių VS nuolatinės apžiūros atliekamos periodiškai pagal iš anksto sudarytą grafiką. Apžiūrų nustatoma detalai įvertinant ir instrumentiniais matavimais patikrinant statinio pagrindines konstrukcijas ir inžinerinės įrangos patikimumą, fiksuojami pastebėtos pažaidos, deformacijos, defektai, avarijų arba griūties galimi pavojai ir numatomos priemonės jiems pašalinti numatant remonto darbų poreikį ir pobūdį. Tikrinama gaisrinės saugos įrenginių ir priemonių būklė.

130. Nuolatinių apžiūrų metu valdymo aparatūros ir elektros įrenginių spintose, remiantis techninėmis įrenginių charakteristikomis, tikrinami įrenginių tvirtinimai, įžeminimas, kontaktų būklė, laidų izoliacija, saugiklių tvarkingumas ir pan.

131. Siurblinės statinio būklės įvertinimai nuolatinių apžiūrų metu aprašomi ir registruojami įrašais siurblinės komplekso techninės priežiūros žurnale, pažymint pastebėtus defektus ar pavojingas deformacijas arba tai, kad jų nerasta, rekomendacijos bei priemonės pastebėtiems defektams pašalinti, jei jų yra.

132. Siurblinės statinio, atskirų jo konstrukcijų ir inžinerinės įrangos nuolatinės apžiūros atliekamos pasibaigus žiemos sezonui.

133. Sezoninių (kasmetinių) apžiūrų metu detalai apžiūrimos ir tikrinamos pagrindinės statinio konstrukcijos, inžinerinė įranga, nustatomas statybinių tyrinėjimų poreikis, pastato defektai ir remonto darbų poreikis, įvertinama periodinių stebėjimų kokybė.

134. Esamo statinio statybiniai tyrinėjimai atliekami jei jie reikalingi statinio ar atskirų jo dalių būklei nustatyti [7.35; 7.36].

135. Neeilinės siurblių apžiūros atliekamos po stichinių nelaimių (gaisrų, liūčių, uraganų ir pan.), statinio ar jo konstrukcijų griūties ir kitų reiškinių, sukėlusių pavojingas konstrukcijų deformacijas, taip pat keičiantis statinio naudotojui ar techniniam prižiūrėtojui.

136. Siurblinės būklės įvertinimai nuolatinių, sezoninių (kasmetinių) ir neeilinių apžiūrų metu registruojami atitinkamos apžiūros akte ir įrašu statinio techninės priežiūros žurnale.

137. Statybinių tyrinėjimų ir audito rezultatai aprašomi techninėse ataskaitose ar projektuose priklausomai nuo sudarytų sutarčių šiems darbams atlikti.

138. Pagal apžiūros rezultatus organizuojami ir vykdomi pastebėtų statinio deformacijų, pažeidų šalinimo darbai, organizuojamas siurblinės remontas (paprastas arba kapitalinis) ir/ar rekonstravimas [7.32]. Sudaromi metiniai ir ilgalaikiai statinio ir jo inžinerinės įrangos privalomųjų remonto (ar rekonstravimo) darbų ir jų finansinio aprūpinimo planai. Statinio remonto ir rekonstravimo darbai atliekami, vadovaujantis Lietuvos Respublikos statybos įstatymu [7.3] ir statybos techniniu reglamentu STR 1.01.08:2002 [7.37].

XIII SKYRIUS

SIURBLINIŲ TECHNINĖS PRIEŽIŪROS DOKUMENTAI

139. Siurblinės statinio techninės priežiūros dokumentai yra statinio techninis pasas, statinio techninės priežiūros žurnalas, statinio nuolatinių, sezoninių ir neeilinių apžiūrų aktai. Šių dokumentų formos pateikiamos statybos techninio reglamento STR 1.07.03:2017 [7.15] prieduose.

140. Vyriausybės įgaliotos institucijos ar statinio naudotojas papildomai gali nustatyti ir kitus privalomus dokumentus.

141. Statinio techniniame pase nurodomos statinio techninės ekonominės ir konstruktyvinės charakteristikos bei jų pokyčiai po statinio kapitalinio remonto ar rekonstravimo.

142. Statinio techninės priežiūros žurnale registruojami statinio apžiūrų metu pastebėti konstrukcijų bei inžinerinės techninės įrangos defektai ar deformacijos, taip pat apžiūrų aktuose registruojami duomenys, nurodant apžiūrų atlikimo datą, vadovus, pastebėtus defektus ir priemones jiems pašalinti.

143. Statinio techninį pasą ir techninės priežiūros žurnalą saugo statinio techninis prižiūrėtojas.

144. Statinio techninis pasas ir techninės priežiūros žurnalas saugomas per visą statinio gyvavimo laikotarpį. Atiduodant statinio techninį pasą ir techninės priežiūros žurnalą saugojimui arba keičiantis statinio naudotojui ar techniniam prižiūrėtojui, surašomas šių dokumentų perdavimo-priėmimo aktas.

XIV SKYRIUS PRIEŽIŪROS DARBŲ SAUGA POLDERIUOSE

145. Asmenys atliekantieji techninės priežiūros darbus turi būti susipažinę su darbo saugos reikalavimais [7.7, 7.15], atitinkančiais melioracijos statinių priežiūros darbų specifiką.

146. Ypatingą dėmesį reikia atkreipti į darbų, atliekamų ant vandens ar galimo vandens staigaus užliejimo zonose, saugą. Žmonės, dirbantieji ant stačių vandens telkinio šlaitų ($i < 1:2$), plaukiančiose priemonėse, hidrotechnikos statinių patalpose, esančiose žemiau vandens lygio (siurbimo kamerose, vandens ėmimo įrenginiuose ir pan.), turi dėvėti gelbėjimo liemenes, apsauginius šalmsus, priemones greitam žmonių iškėlimui (kopėčias, virves, kobinius.).

147. Siurblinėse leidžiama dirbti elektrikams, turintiems pradinę (PK), vidutinę (VK) ir aukščiausią (AK) elektroaugos kvalifikacinę grupę ir susipažinusiems su siurblinės elektros įrenginiais, jų veikimo principais, darbo technologija, elektros schemomis:

147.1. nauji darbuotojai turi būti supažindinti su darbo saugos taisyklėmis ir darbo sąlygomis;

147.2. mašinistai turi mokėti suteikti pirmąją pagalbą asmenims, nukentėjusiems nuo elektros srovės, apdegusiems gaisro metu, skenduoliams;

147.3. siurblinių mašinistų saugaus darbo žinios tikrinamos kasmet.

148. Siurblinėje turi būti vaistinė su tvarstymo priemonėmis, medikamentais pirmajai pagalbai suteikti, gelbėjimosi liemenės ir ratai, virvė su gelbėjimosi ratu.

149. Kiekvienoje siurblinėje turi būti priešgaisrinis inventorių.

150. Patalpoje draudžiama užkrauti praeigas, laikyti pašalinius daiktus.

151. Siurblinės pastatai ir patalpos turi būti apšviesti taip, kad būtų saugu dirbti (pagal naudojimo saugos taisykles).

152. Siurblinės priskiriamos prie pavojingų darbo patalpų. Jose reikia laikytis elektroaugos reikalavimų dirbant su pernešamais įrankiais. Draudžiama dirbti elektriniu įrankiu stovint ant kopėčių. Dirbant su elektros įrenginiais, būtina naudoti saugos priemones: įrankius su izoliuotomis rankenomis, įtampos indikatorių kilnojamuosius įžemintuvus, laikinus aptvarus, saugos diržus, akinius, apsaugines priemones iš dielektrinės gumos, plakatus. Visos apsauginės priemonės turi būti periodiškai išbandomos.

153. Elektros varikliai ir elektros aparatūra turi būti patikimai įžeminti.

154. Remontuoti, tepti veikiančius agregatus draudžiama.

155. Siurblinės remonto metu dirbant siurbimo kamerose, šliuzo vartus reikia nejudamai įtvirtinti. Tam turi būti įrengtos atitinkamas priemonės: kabliai, užsklandos ar pan.

156. Darbo vietos, esančios virš vandens arba aukščiau kaip 1 m nuo žemės ar grindų, aptveriamos 1 m aukščio turėklais, o mašinų salėje – dar ir ne žemesniais kaip 15 cm bortais. Dirbant darbus didesniame kaip 5 m aukštyje, reikia naudoti pastolius ar mechaninius bokštelių.

157. Aukštybiniai darbai (dirbami aukščiau kaip 5 m nuo žemės ar perdangos) atliekami vadovaujantis saugos taisyklėmis [7.7].

Priedas.

Šyšos polderio schema (Išskyrimas į atskiras zonas; Z – būdingos žemės paviršiaus altitudės.

